

9. Прохоров А.М. Квантовая электроника [Текст] / А.М. Прохоров // Успехи физических наук, 1965. – том 85/4. – с. 599–604.
10. Фаттахов М.Р. Агент-ориентированная модель социально-экономического развития мегаполисов (на примере г. Москвы) [Текст]: дис. ... канд. эконом. наук: 08.00.13 / М.Р. Фаттахов. – Центральный экономико-математический институт РАН. – М., 2011. – 197 с.
11. Hoblyk A. Newtonian analog method in modeling the effects of urban planning self-organization [Text] / Anna Hoblyk // Space & form: scientific journal, 2015. – vol. 24/2. – p. 67–76.

Аннотация

В статье обсуждается проблема корректности применения метода аналогий И. Ньютона в задачах исследования потенциала привлекательности градостроительных объектов.

Ключевые слова: метод аналогий И. Ньютона, город, градостроительная система, привлекательность, потенциал.

Abstract

The article discusses the problem of correctness of usage of the Newton's analogies method for research attractiveness potential of urban objects.

Keywords: Newton's analogies method, city, urban planning system, attractiveness, potential.

УДК 711.4: 72 (93): 711.168 (045)

Є. О. Запунна

*аспірант кафедри містобудування
Національного авіаційного університету*

ОБНОВЛЕННЯ ІСТОРИЧНОГО МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА МІСТА БУСЬК

Анотація: у статті наведено механізми регенерації середовища історичного ядра м. Буськ, які передбачають перетворення містобудівного простору в чотирьох найбільш вагомих складових: архітектурно-просторовому, природно-ландшафтному, соціокультурному та інженерно-комунікаційному. Комплексне поєднання наведених напрямків створює основу формування підходів до реорганізації урбаністичного простору, сприятливого для життєдіяльності сучасної людини.

Ключові слова: оновлення, сучасний образ, історико-архітектурне надбання, історичне середовище, Буськ, малі міста-магдебургії.

Постановка проблеми. На думку багатьох науковців найбільш яскраво планувально-просторові риси своєрідності архітектури прослідковуються в групі міст, що відносяться до малих. Такі населені пункти складають достатньо чисельну категорію поселень у світі, включаючи Україну. Їх стабільний економічний розвиток є запорукою процвітання держави загалом. Проте, на фоні активних соціально-економічних перетворень, які можна спостерігати наразі в Україні, окремі аспекти незадовільного розвитку малих міст викликають особливе занепокоєння. В число таких входять проблеми, що стосуються сталого розвитку міст: збереження їх культурної спадщини, економіки, екології, транспортної інфраструктури, міського дизайну тощо [1]. Більшість малих міст нашої країни різною мірою стикнулись з ними, про що свідчить їх уповільнений розвиток, незадовільний ступінь залучення культурного надбання в їх структуру, депопуляція населення. Зокрема, у переліку питань, що потребують першочергового вирішення – збереження та оновлення матеріального архітектурного надбання та історичного міського ландшафту. Незважаючи на їх теперішній прикрий стан, малі поселення мають неабиякий туристичний та природно-рекреаційний потенціал, так необхідний для створення гармонійного життєвого простору та пожвавлення економіки.

Зростання зацікавленості в організації міської естетики через забезпечення комфортних умов життєдіяльності людей також стрімко набирає оберти. На сьогодні, в системі першочергових важелів корегування урбанізованого середовища виступає безліч вимог (архітектурно-містобудівні, природні і соціально-культурні), які породжують філософсько-теоретичні та прикладні шляхи їх вдосконалення. В умовах зростання цікавості до свого минулого соціум розглядає місто з давньою історією, як платформу до вивчення та осмислення національної ідентичності. Одним з таких населених пунктів є м. Буськ. Однак естетика його міського простору потребує оновлення, оскільки перебуває в надзвичайно незадовільному стані та стримує соціальну мотивацію до дослідження середовища свого існування.

Відтак, доречним є формування наукових рекомендацій зі створення цілісної естетико-інформаційної системи історичного ядра міста, які б забезпечили як збереження його пам'ятного надбання, так і розвиток в межах історичного ядра сучасних соціально необхідних функцій.

Аналіз останніх досліджень. Зацікавленість різногалузевих спеціалістів в регенерації історичного простору та збереженні пам'ятних об'єктів сукупно з їх художнім образом без втрати ознак своєрідності зростає в рази. Це частково

пов'язано з поступовим розширенням уявлень щодо цінності архітектурно-містобудівних об'єктів не лише з художньої точки зору, а сприйнятті їх як непересічного історичного явища. Дослідження проблем історичного середовища малих міст та методичні шляхи їх вирішення знайшли відображення в роботах: М. Бевза (Белз, Бережани, Жовква) [2; 3], В. Вечерського (Глухів, Путивль, Ромни) [4], М. Каплінської (Городок) [5], Г. Петришин (Хуст) [6], Б. Посацького (Яворів) [7], О. Рибчинського (Глиняни, Дрогобич, Поморяни, Рава-Руська) [8], Г. Яремич (Жовква) [9] та інших науковців. Проте, зазначимо, що оновлення історичного простору м. Буськ в публікаціях майже не розглядалось.

Також в науковій літературі актуалізуються дослідження щодо аналізу якостей привабливого просторового середовища, корегуються теоретичні засади щодо організації гуманістичного предметно-просторового містобудівного оточення. Відтак, створюється сучасна теоретична платформа розуміння гармонії міського оточення. Вагомий теоретико-методологічний внесок в вищезначеному напрямку внесли: Н. Шебек, [10], Г. Осиченко [11] та І. Коротун [12], який лише частково може бути адаптований до осучаснення історичного міського ландшафту малого поселення.

Основна частина. З урахуванням існуючих теоретично спрямованих наукових праць та практичного досвіду формування пропозицій щодо оновлення історичного середовища м. Буськ є результатом виконання наступних етапів:

- 1) аналіз сучасного стану історичного простору, виявлення найцінніших об'єктів історико-архітектурного надбання та залишків збереженого старовинного вуличного трасування;
- 2) уточнення туристично-атрактивної території, на якій пропонуються заходи по реорганізації та оновленню історичного предметно-просторового середовища (з урахуванням результатів попередніх досліджень);
- 3) розробка пропозицій щодо оновлення історичного міського ландшафту.

Буськ – районний центр, розташований на р. Полтва на відстані 51 км від м. Львів. Перша згадка про місто датується від 1097 р., коли поселення було древнім центром племінного союзу бужан. Найбільша історико-культурна цінність міста – його археологічна спадщина – залишки давнього урочища Закоритного (II тис. д.н.е.), що знаходиться у східній частині міста. Крім того, виявлено давньоруське городище X–XIII ст., що знаходяться у міському парку біля річок Полтви та Західний Буг, а також городище XII–XIII ст. у південно-західній частині міста [13]. У середні віки Буськ був одним з міст Галичини,

який 1411 р. отримав Магдебурзьке право. Буськ має комплекс історико-архітектурних пам'яток та історично збережених міських планувальних ділянок. Зокрема, у своїх давніх розмірах збереглася площа Ринок, вуличне трасування історичної частини має високий ступінь збереженості. До пам'яток архітектури внесено такі об'єкти як: церкви Св. Параскеви (1708 р.) та Св. Онуфрія (1680 р.), які є унікальними; палац графа Бадені XVIII ст.; костел Св. Станіслава (1780 р.); синагога XVIII ст.; ансамбль церкви Св. Миколая – пам'ятка архітектури початку ХХ ст. тощо. На території старовинних городищ знаходиться розкішний за своїми метричними показниками і місцем розташування парк, розбитий ще графом Бадені. Він має надзвичайно високе містобудівного значення, є досить сильною компонентою формування образу міста, його ідентичності.

Проведений аналіз сучасного стану середовища історичного ядра міського поселення дозволяє об'єднати у групу пам'ятки, які, на наш погляд, мають стати першочерговими елементами туристичного показу і, навіть, отримати статус візитівки міста: Ратуша, Палац Бадені, Костел. Св. Станіслава, синагога, Церква Св. Миколая, пивзавод. Однак, досить поганий рівень інформативно-естетичної оформленості простору несприятливо впливає на сприйняття історико-архітектурного надбання, позбавляючи міське середовище потенційно атрактивних об'єктів. У процесі натурного обстеження території населеного пункту виявлено наступне:

- пам'ятне надбання не виступає просторовими орієнтирами, дуже часто губиться серед рядової та типової забудови;
- функціональна наповненість історико-архітектурних осередків нерідко не створює достатньої зацікавленості на відміну від їх естетико-ціннісного стану;
- залишки історичного вуличного трасування ніяк візуально та інформативно не позначені;
- низький рівень благоустрою або взагалі його дефіцит (особливо на природно-рекреаційних територіях);
- непродуманий характер озеленення (фрагментарний або навпаки дуже щільний, що порушує розкриття історичної забудови);
- погана функціонально-діяльна організація середовища для людей різних вікових груп, або така, що не забезпечує повноцінного цілоденного відпочинку;
- недостатня кількість інформаційно-орієнтуючих елементів (нумерації будинків, інформаційних стел тощо);

- непродуманість рішень обладнання та експлуатації ринкової площі, як центрального елементу історичного простору міста, в залежності від сезону та доби;
- відсутність елементарних пристосувань для літніх людей та осіб з обмеженими можливостями;
- незадовільна якість та стилістика освітлюваної арматури, міського благоустрою.

Наступним кроком стало розширення границь потенційно атрактивної території історичного ядра, які включають найбільш цінні осередки соціокультурної та туристичної привабливості (рис. 1). У визначених межах доцільно здійснити низку заходів щодо вдосконалення історичного міського ландшафту, які пропонується проводити за чотирма напрямками: архітектурно-просторовим, природно-ландшафтним, соціокультурним та інженерно-комунікаційним. На нашу думку, лише їх комплексне виконання сприятиме покращенню історичного міського простору та наближенню поселення до сучасного рівня розвитку.

Нижче наведено ряд пропозицій щодо оновлення історичного міського простору, що є заключним – третім етапом дослідження.

Рис. 1. Формування меж туристично-атрактивної території міста Буськ

Заходи відповідно до архітектурно-просторового напрямку:

- зберегти «інтер'єрне» сприйняття забудови в історичному просторі: створити неприливний лінійний фронт (де це можливо) вздовж пішохідних шляхів з доповненням торгових площадок, об'єктів культури та дозвілля малої місткості, що може скорегувати недоцільну об'ємно-просторову «перфорацію» (наприклад, на площі Ринок та майдані Незалежності), також необхідно осучаснити нижній ярус забудови вулиць (рами вітрин, дверні прорізи,

елементи декору); замінити мощення тротуарів та проїжджої частини в основній планувально-просторовій вісі міста (вул. Шкільна–площа Ринок–майдан Незалежності–вул. Є. Петрушевича) єдиним типом штучних плит або блоків; осучаснити елементи міського благоустрою, що знаходяться безпосередньо в полі зору людини;

– підвищити щільність забудови в структурі історичного ядра, з метою уникнення візуально несприятливих «прогалін» сформованих масивів забудови;

– нейтралізувати негативний вплив дисгармонійної та функціонально недоцільної забудови, споруд, паркувальних майданчиків: розчистити комунальні споруди та зону паркування поряд с костелом Св. Станіслава; прибрати об'єкти приватного господарського профілю з території прилеглої до синагоги та церкви Св. Миколи;

– модернізувати фасади типових будинків на площі Ринок (накладні панелі, суперграфіка, пластичний декор);

– здійснити реставрацію історичної забудови з оновленням окремих конструктивних та декоративних деталей, виконати тинькування і фарбування тощо.

Заходи відповідно до природно-ландшафтного напрямку:

– розчистити береги річки Буг, яка проходить через історичне ядро задля забезпечення візуального контакту з водоймою, облаштувати береги (де це доцільно) для доступу людини до води з метою короткотривалого відпочинку;

– повноцінно долучити до історичного ядра надзвичайно важливий рекреаційний осередок міста – колишній парк Бадені де сформувати систему пішохідних зв'язків, доріжок і площадок у найбільш мальовничих місцях парку, облаштувати в них місця для відпочинку; сформувати вхідну групу в парк зі сторони вулиці Львівської, повністю замінити паркове мощення, паркові меблі та супутній благоустрій на більш сучасний;

– приділити увагу догляду за парковою та міською рослинністю, розчистити дерева та кущі там, де це необхідно;

– оздобити міський та парковий простір квітковими та в'юнкими рослинами, вертикальним озелененням.

Заходи відповідно до соціокультурного напрямку:

– облаштувати колишній палац Бадені під палац урочистих подій (цьому сприяють надзвичайно гарна архітектура як самої будівлі, так і її збережених інтер'єрів);

– створити на території колишнього пивзаводу – броварні з долученням додаткового напрямку функціонування, наприклад, музейно-експозиційного;

- сформувати цілісну стилістично витриману інформаційно-вказівну продукцію (вказівники, табло, нумерація будинків);

- створити в найбільш соціально активних вузлах історичного ядра (одним з яких, на нашу думку, може виступити вісь площа Ринок–майдан Незалежності) осередки інтерактивної архітектури, які б могли залучати до ігрової діяльності та відпочинку дітей та дорослих.

Заходи відповідно до інженерно-комунікаційного напрямку:

- реконструювати дороги в самому місті та на його під'їздах: створити безпечні тротуари доступними також для пересування маломобільних груп населення, замітини дорожнє покриття та оновити розмітку; облаштувати спеціалізовані велосипедні смуги в місті та поза його межами, створити велопарковки та велостоянки;

- створити ландшафтно-транспортний коридор міста із перетворенням основної транспортної артерії в головну архітектурно-ландшафтну вісь (вул. Шкільну–площу Ринок–майдан Незалежності–вул. Є. Петрушевича) із активним включенням зелених насаджень вздовж доріг та рослин в пересувних вазонах тощо;

- забезпечити необхідний якісний та кількісний рівень інженерно-технічного оснащення та освітлювальної гарнітури відповідно до концепції єдиної стилістики благоустрою;

- підкреслити окремі ділянки історичного простору та мальовничі ракурси природно-ландшафтної організації території засобами світло-колірного оформлення, наприклад, вузол що охоплює місток через Західний Буг та саму водойму по вул. Є. Петрушевича.

Висновки. Вважаємо, що сформовані рекомендації можуть послужити основою до розробки більш детальних проектів реорганізації міського середовища, які, в разі їх реалізації, підвищать рівень комфортності, соціокультурних та художньо-естетичних якостей історичного простору міста Буськ. Крім того, доречним буде включення оновленого історичного середовища населеного пункту до урбаністичної концепції туристичної інфраструктури Львівської області, яку запропонували Т. Мазур та Т. Савка [14], що сприятиме популяризації історичного надбання малого поселення.

Список використаних джерел:

1. World Commission on Environment and Development. Our common future: The report of the World Commission on Environment and Development. New York, Oxford University Press, 1987. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>

2. Бевз М. Методологічні основи збереження та регенерації заповідних архітектурних комплексів історичних міст (на прикладі Західної України): Автореф. дис... д-ра архіт.: 18.00.01 / М.В. Бевз; Харк. держ. техн. ун-т буд-ва та архіт. – Х., 2004. – 32 с.
3. Бевз М. Завдання регенерації урбаністично-архітектурного комплексу міста Бережан // Архітектурний вісник. – Львів, 2002. – №2 (15). – С. 38–44.
4. Вечерський В.В. Спадщина містобудування України: Теорія і практика історико-містобудівних пам'яток охоронних досліджень населених місць : монографія – К.: НДІГІА, 2003. – 560 с.
5. Каплінська М. Проблеми регенерації Ринкової площі м. Городка // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2012. – № 728. – С. 155-163
6. Петришин Г., Посацький Б. Проблеми містобудівного розвитку центральної частини Хуста // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2012. – № 757. – С. 213-119
7. Посацький, Б. Мале історичне місто - передумови і проблеми розвитку (на прикладі Яворова Львівської обл.) // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2001. – № 429. – С. 121-128
8. Рибчинський О. Ресурси ревіталізації ринкових площ історичних міст України // Наша спадщина. – Л.: Растр-7, 2015. – №4 (6). – С. 12-16.
9. Яремич, Г. Жовква – історичне місто-заповідник / Вісник державного університету "Львівська політехніка". – 1999, №379.– С. 239-242.
10. Шебек Н. Теоретичні основи гармонізації архітектурного середовища: дис...д-ра архіт.: 18.00.01 / Шебек Надія Миколаївна; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. – Київ: КНУБА, 2013. – 347 с.
11. Осиченко, Г. Методологічні основи формування естетики міського середовища : автореф. дис. ... д-ра архітектури : 18.00.01 / Осиченко Галина Олексіївна; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. – Київ, 2015. – 33 с.
12. Коротун І. Основи гармонізації архітектурного середовища // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2014. – № 793. – С. 19-26.
13. Туризм – Пам'ятки культурної спадщини Буського району // Офіційний веб-сайт Буської РДА. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://busk-rda.gov.ua/articles.php?lng=ua&pg=289>
14. Мазур Т., Савка Т. Урбаністична концепція формування туристичної інфраструктури (на прикладі Бродівського, Буського та Золочівського районів Львівської області). [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://vlp.com.ua/files/30_1.pdf

Аннотація

В статье раскрыты механизмы регенерации среды исторического ядра г. Буск, которые предусматривают преобразование городского пространства в четырех наиболее существенных составляющих: архитектурно-пространственном, природно-ландшафтном, социокультурном и инженерно-коммуникационном. Комплексное объединение указанных

направлений создает основу формирования подходов к реорганизации урбанистического пространства, которое является благоприятным для жизнедеятельности современного человека.

Ключевые слова: обновление, современный облик, историко-архитектурное наследие, историческая среда, Буск, малые города-магдебургии.

Abstract

The article describes mechanism of regeneration urban space of historical nuclear of Busk, which consists of 4 main components: architectural–spatial, natural-landscape, sociocultural, technical engineering and communicational. Complete unification of these components creates a basis for the formation of approaches to the reorganization of urban space, which is favorable for the life of modern person.

Key words: renovation, modern town image, historic and architectural heritage, historic environment, Busk, small magdeburg–towns.

УДК 627.418 (045)

Н. Ю. Авдєєва,

к. арх., доцент, Національний авіаційний університет

В. В. Ковлева

студент 5-го курсу, Національний авіаційний університет

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ БЕРЕГОУКРІПЛЕННЯ МАЛИХ РІЧОК ТА АНАЛІЗ ГАБІОННИХ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ ПРИБЕРЕЖНИХ ТЕРИТОРІЙ ВІД ШКІДЛИВОЇ ДІЇ ВОД

Анотація: розглянуті сучасні проблеми берегоукріплення малих річок на прикладі р. Либідь та аналіз габіонних засобів захисту берегів від шкідливої дії вод в межах населених пунктів.

Ключові слова: берегоукріплення, сучасні конструкції, прибережні території, габіонні конструкції.

Постановка проблеми. Серед найважливіших сучасних проблем в галузі охорони водних об'єктів центральне місце займає проблема їх реновації. В Україні нараховується близько 3039 річок, 22000 малих річок, на берегах яких розміщено майже 90% населених пунктів. Малі річки формують природні ландшафти прибережних територій, що є немало важливо. На сьогодні, незважаючи на важливу роль малих річок в системі населених пунктів, їх сучасний стан оцінюють як критичний. Переважна більшість водних об'єктів, окрім забруднення стічними водами, потерпають переважно від ерозії ґрунтів.